

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Εισαγωγή στη Βυζαντινή Φιλολογία

Ενότητα 1: Εισαγωγή στις έννοιες και τα εγχειρίδια
της βυζαντινής φιλολογίας.

Κιαπίδου Ειρήνη-Σοφία

Τμήμα Φιλολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

Μια πρώτη επαφή με τη Βυζαντινή Φιλολογία.

Περιεχόμενα ενότητας

- Διευκρινίσεις για το μάθημα (περιεχόμενο, δομή, προσδοκώμενα αποτελέσματα κοκ).
- Αποσαφήνιση των όρων Βυζάντιο, βυζαντινός, βυζαντινή φιλολογία – Διάκριση των βυζαντινών κειμένων με βάση τη γλώσσα, το περιεχόμενο, το είδος και την εποχή.
- Βασικά εγχειρίδια της βυζαντινής φιλολογίας, περιοδικά, διαδικτυακοί τόποι.

Περιγραφή του μαθήματος

Το μάθημα επιδιώκει αφενός να εισαγάγει τους φοιτητές στο αντικείμενο, τις μεθόδους και τους στόχους της επιστήμης της Βυζαντινής Φιλολογίας, αφετέρου να παρουσιάσει τις περιόδους, την εξέλιξη, τα είδη και τις σημαντικότερες μορφές και έργα της βυζαντινής λογοτεχνικής και γραμματειακής παραγωγής από την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης ως την άλωση του 1453. Θα αναγνωσθούν εκλογές κυρίως από ιστοριογραφικά, ρητορικά, ποιητικά (εκκλησιαστικά και θύραθεν), επιστολικά και αγιολογικά κείμενα.

Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος

Στο τέλος αυτού του μαθήματος ο φοιτητής θα μπορεί να:

- Αναγνωρίζει τα όρια, τις μεθόδους και τους στόχους της επιστήμης της Βυζαντινής Φιλολογίας.
- Αναγνωρίζει και να διακρίνει τα διάφορα γραμματειακά είδη που καλλιεργήθηκαν κατά τη βυζαντινή εποχή.
- Παρουσιάζει την εξέλιξη αυτών των γραμματειακών ειδών και τα βασικά χαρακτηριστικά τους ανά περίοδο.

Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος

- Γνωρίζει τους σημαντικότερους εκπροσώπους κάθε γραμματειακού είδους και τα έργα τους.
- Κατανοεί τις συγκλίσεις και αποκλίσεις της βυζαντινής γραμματείας σε σύγκριση με την αντίστοιχη κλασική.
- Γνωρίζει γλωσσικές και συντακτικές ιδιομορφίες των βυζαντινών κειμένων γραμμένων σε κλασικίζουσα και δημώδη γλώσσα.
- Αποδίδει κείμενα της βυζαντινής γραμματείας στα νέα ελληνικά.

Δεξιότητες

Στο τέλος αυτού του μαθήματος ο φοιτητής θα έχει περαιτέρω αναπτύξει τις ακόλουθες δεξιότητες:

- Ικανότητα να επιδεικνύει γνώση και κατανόηση των βασικών χαρακτηριστικών των βυζαντινών κειμένων.
- Ικανότητα εφαρμογής αυτής της γνώσης στην προσέγγιση βυζαντινών κειμένων μη οικείας φύσης.
- Δεξιότητες μελέτης που χρειάζονται για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη και τη διδασκαλία Βυζαντινών κειμένων στη Μέση Εκπαίδευση.
- Εξάσκηση της αναλυτικής και συνθετικής του ικανότητας.

Εισαγωγικά στοιχεία

Εισαγωγή

- **Βυζάντιο**: η ονομασία μιας ελληνικής αποικίας στο στόμιο του θρακικού Βοσπόρου.
- Το 324 μ.Χ. ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Κωνσταντίνος επέλεξε το Βυζάντιο ως νέα αυτοκρατορική έδρα και το ονόμασε **Κωνσταντινούπολη** ή **νέα Ρώμη**, σε αντιδιαστολή με την παλαιά Ρώμη.
- Σε ιστορικά συμφραζόμενα το επίθετο «**βυζαντινός**» προσδιορίζει οτιδήποτε αφορά αυτή την αυτοκρατορία.

Γλώσσα αυτοκρατορίας

Στο χώρο της ανατολικής λεκάνης της Μεσογείου η ελληνική γλώσσα ήταν για αιώνες η κυρίαρχη γλώσσα της λογοτεχνίας. Στα χρόνια της ρωμαϊκής κυριαρχίας η λατινική γλώσσα ήταν η επίσημη γλώσσα της αυτοκρατορίας. Η διάδοχη βυζαντινή αυτοκρατορία ήταν ένα ελληνόφωνο κρατικό μόρφωμα, μέσα στα όρια του οποίου μιλούνταν και άλλες γλώσσες.

Εισαγωγή στη Βυζαντινή Φιλολογία

Η Βυζαντινή Φιλολογία επιδιώκει αφενός να εκδώσει τα κείμενα, αφετέρου να τα κατανοήσει /μελετήσει/αποδώσει σε σύγχρονες γλώσσες και να τα σχολιάσει.

Κριτήρια κατάταξης βυζαντινών κειμένων

- Τα κείμενα που η βυζαντινή φιλολογία εξετάζει χωρίζονται σε διάφορες ομάδες ανάλογα με το κριτήριο της κατάταξης. Συγκεκριμένα με βάση:
- τη **ΓΛΩΣΣΑ**
- το **ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ**
- το **ΕΙΔΟΣ**
- την **ΕΠΟΧΗ**

Τέλος Ενότητας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημείωμα Αναφοράς

Το υλικό της παρουσίασης προέρχεται από τα εγχειρίδια της Βιβλιογραφίας που σας έχει προταθεί, καθώς και από σημειώσεις της διδάσκουσας.

